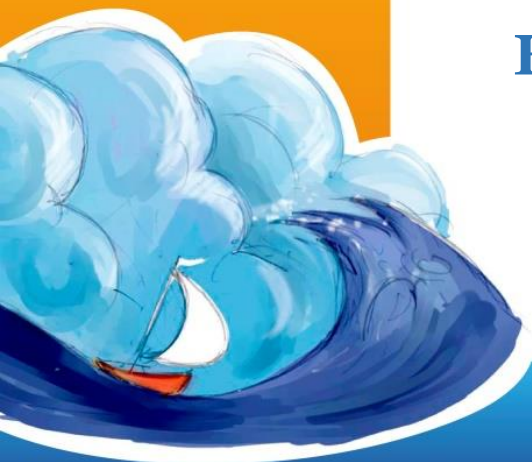


Een veilige plek om groot te worden: Cultuursensitief werken met niet-begeleide minderjarigen met een migratie- achtergrond.

Hilde Weekers – mei 2022



Wie is SOS Kinderdorpen?

SOS Kinderdorpen

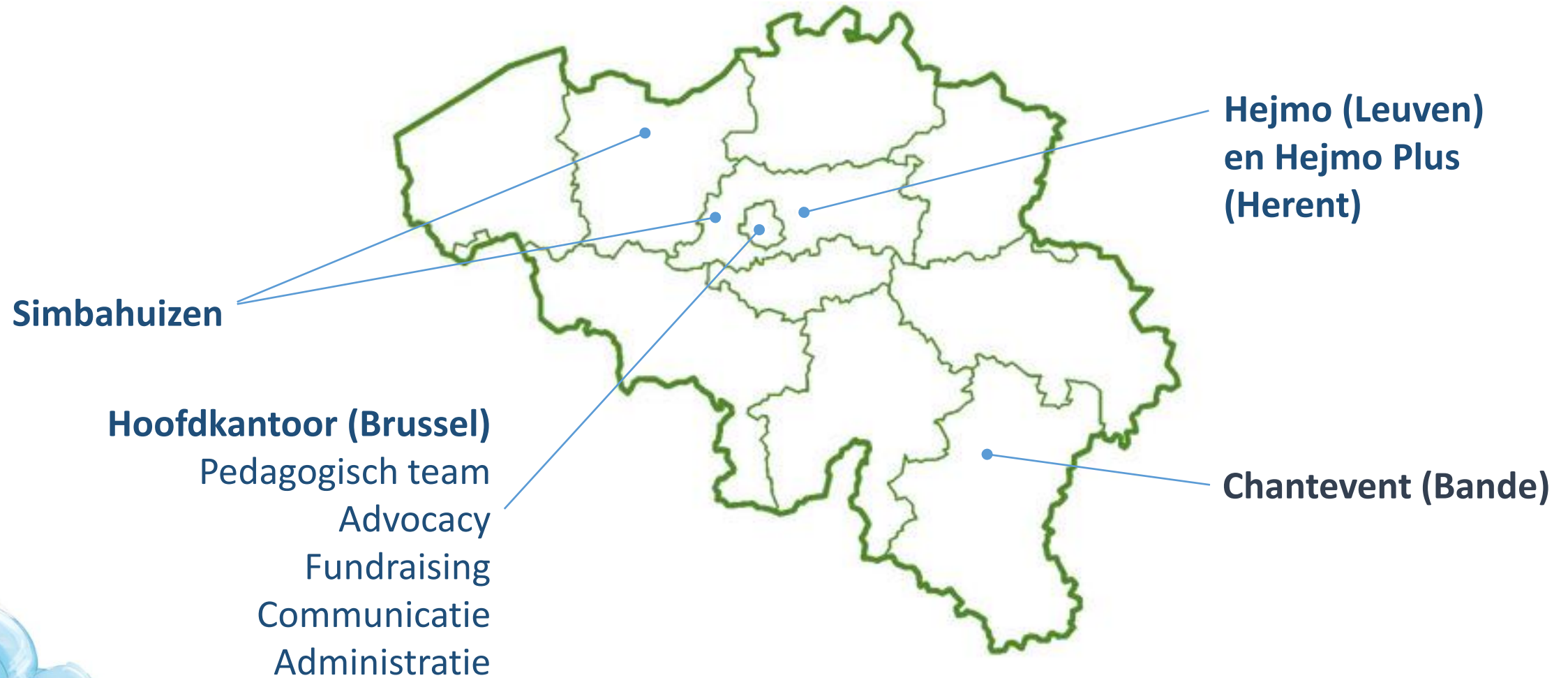
- NGO opgericht in 1949 in Oostenrijk om weeskinderen van WOII te helpen
- Vandaag een federatie actief in 136 landen

Doelgroep: Kinderen en jongeren die ouderlijke zorg dreigen te verliezen of hebben verloren

No child should grow up alone



Wie is SOS Kinderdorpen?



EEN VEILIGE PLEK OM GROOT TE WORDEN: Plaats geven aan traumasensitieve zorg voor kinderen

- Internationaal project
 - Training aan 120 jeugdhulpverleners
 - Workshops organisatieontwikkeling
 - Online module voor brede doelgroep
 - Beleidsaanbevelingen op nationaal en EU-niveau
 - Praktische gids + appendix



1. Wat is trauma?
 - 1.1. Definitie trauma
 - 1.2. De menselijke reactie op trauma
2. Traumasensitiviteit
 - 2.1. De traumasensitieve bril
 - 2.2 Basisprincipes
3. Cultuursensitief werken



1. Wat is trauma?



1.1. Definitie van trauma



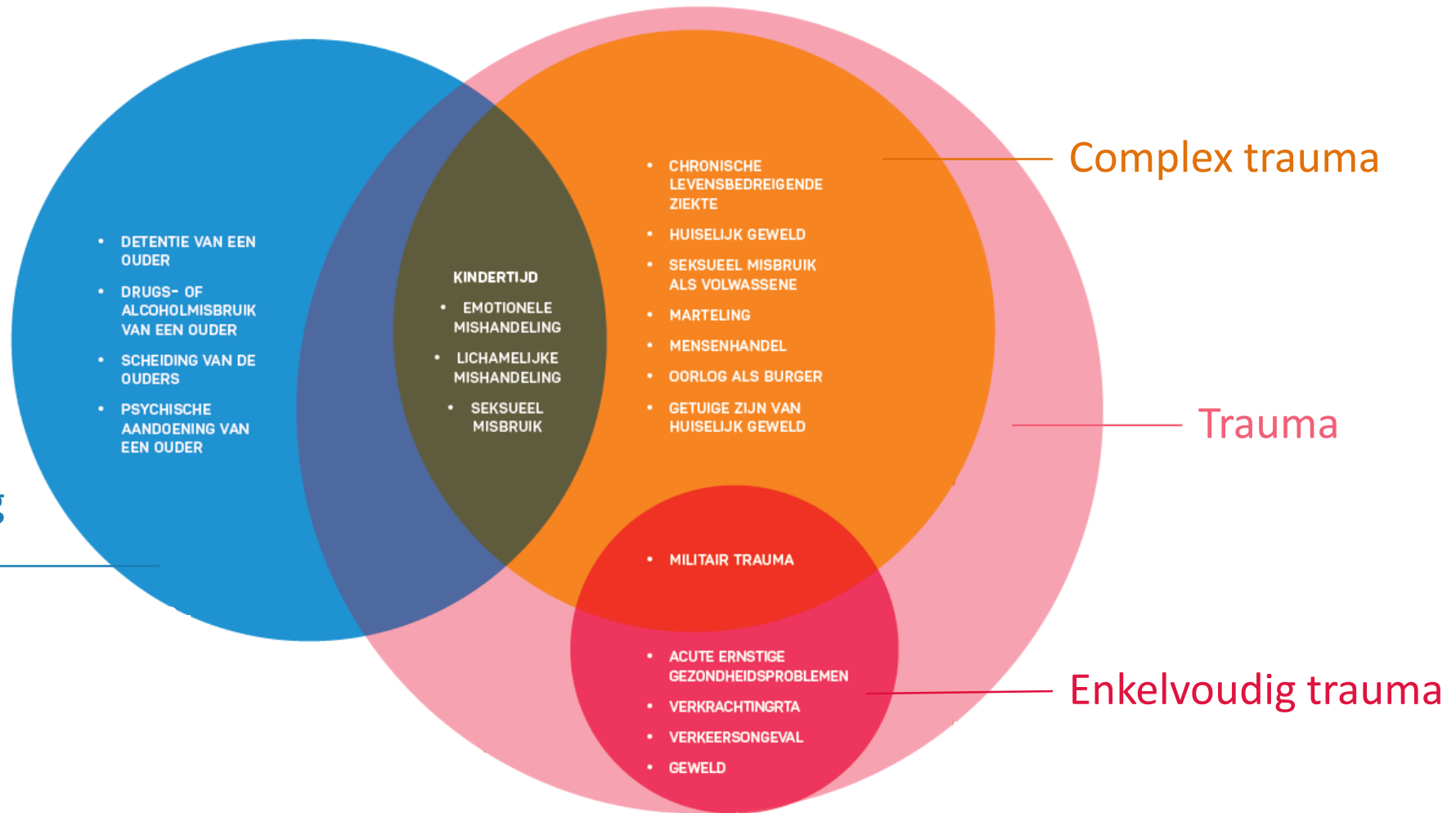
1. Wat is trauma?

“Een eenmalige gebeurtenis, meerdere gebeurtenissen of een reeks omstandigheden die een individu als fysiek of emotioneel schadelijk of bedreigend ervaart en die blijvende negatieve gevolgen heeft voor het fysieke, sociale en emotionele welzijn van het individu.” (SAMHSA, 2014)



1. Wat is trauma?

Negatieve ervaring
kindertijd (ACE)

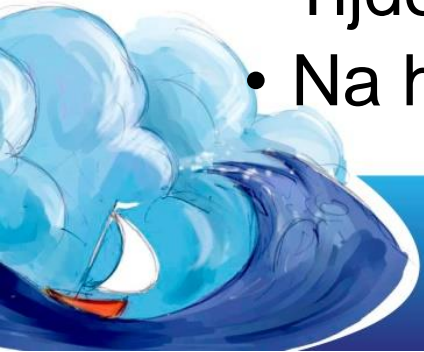


1. Wat is trauma?

Trauma =
“Een normale reactie op abnormale omstandigheden”



- Jongeren
- Vluchteling zijn is maar 1 aspect van hun identiteit
- Kwetsbare groep, ACE's en trauma
- Rouw
- Drie fasen met mogelijk trauma of traumaversterkende ervaringen:
 - Voor de vlucht
 - Tijdens de vlucht
 - Na het vestigen in een nieuw land chronische fase



1.2. De menselijke reactie op trauma

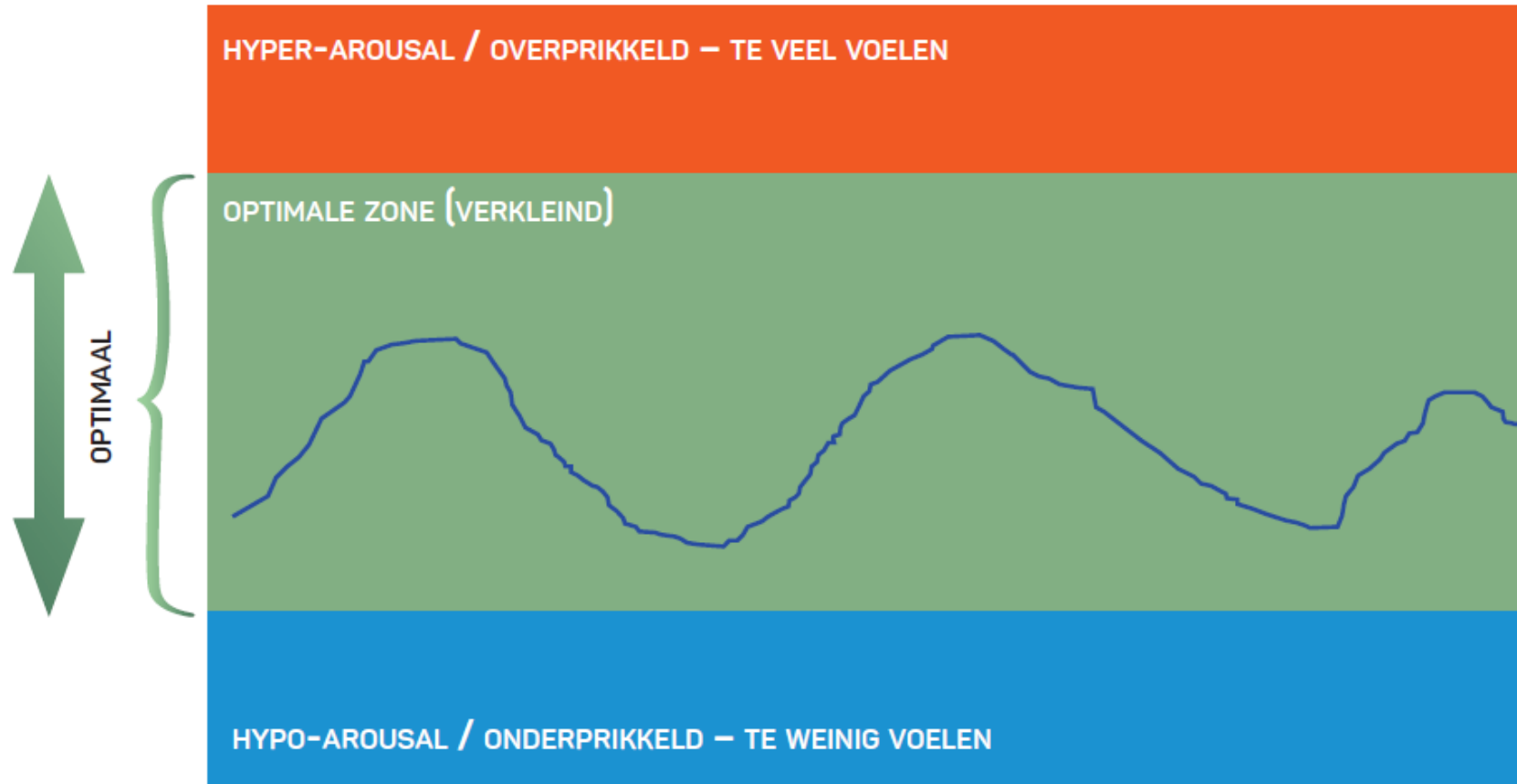


- Het getraumatiseerde brein:
 - Trauma verandert het brein
 - Een voortdurende staat van stress met gevolgen voor het functioneren
 - Gevolgen op verschillende vlakken:
 - Relaties
 - Gedrag
 - Leren
 - Gezondheid
 - ...



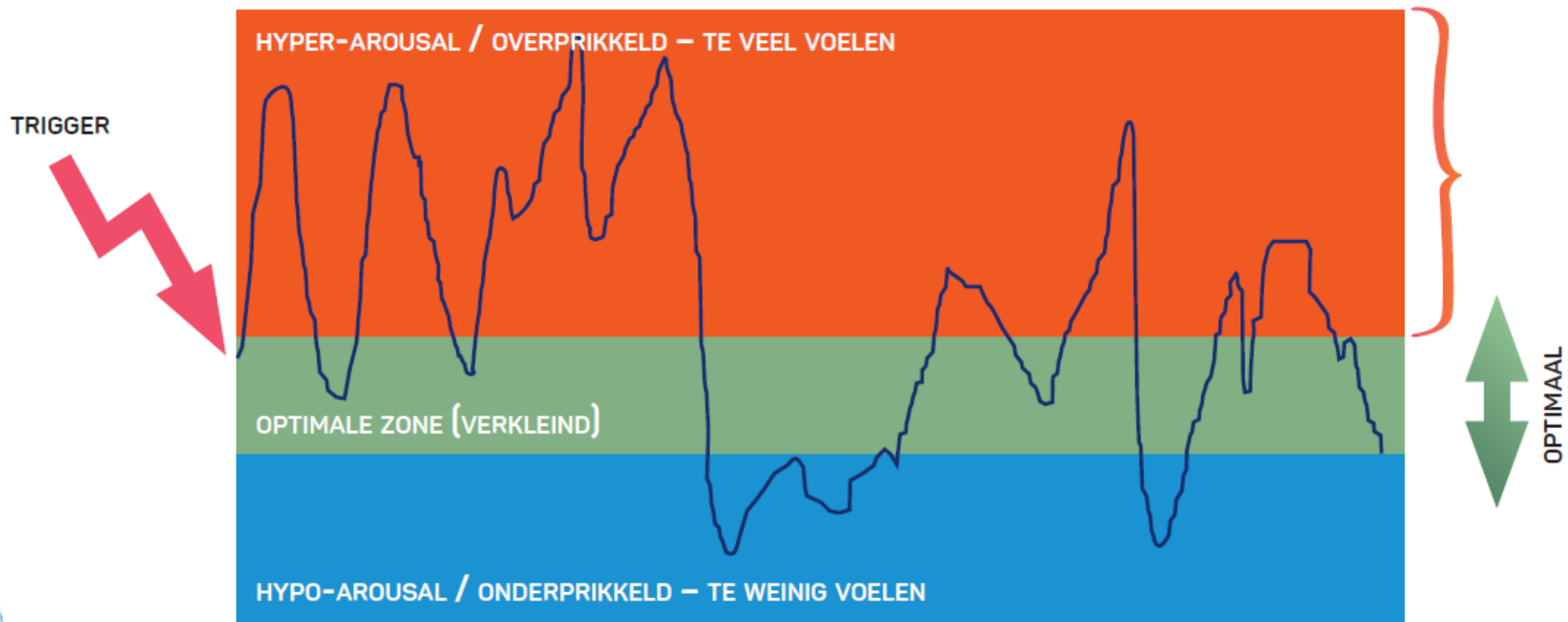
2. De menselijke reactie op trauma

Het tolerantievenster



2. De menselijke reactie op trauma

Een verkleind tolerantievenster als gevolg van trauma



<https://www.youtube.com/watch?v=U8gLstY6dYc>



2. De menselijke reactie op trauma

Het tolerantievenster is een nuttig concept omdat:

- Het een eenvoudige tool is om de reactie op trauma en de impact van stress te begrijpen (ook voor kinderen zelf);
- Het voor compassie en begrip bij hulpverleners kan zorgen;
- Het ons eraan herinnert dat reacties van 'Hypo-arousal/onderprikkeling ook tekenen van overspanning (distress) zijn.

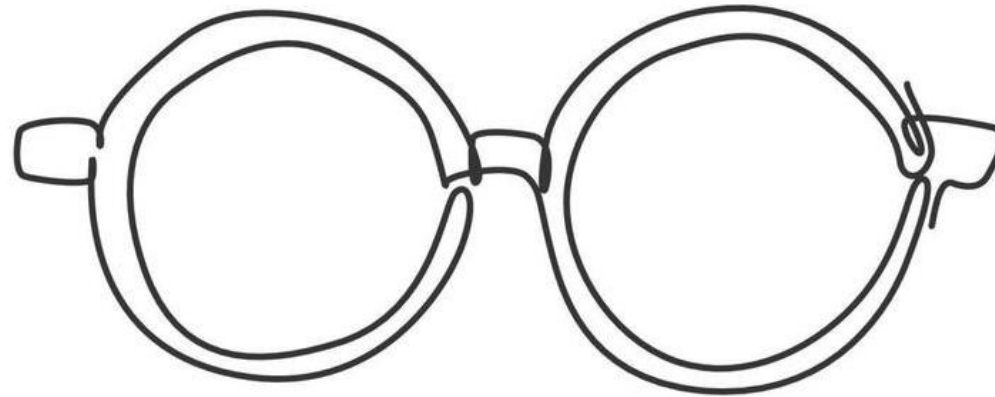
 helpt op een andere manier naar gedrag te kijken



2. Traumasensitiviteit



De traumasensitieve bril



De traumasensitieve bril

- Voorbij gedrag kijken en het gedrag niet veroordelen;
- Begrijpen dat gedrag een gevolg kan zijn van traumatische gebeurtenissen;
- Begrijpen dat trauma iedereen kan overkomen;
- Met empathie en begrip reageren op prikkelbaar gedrag.



3. Traumasensitiviteit

Basisprincipes

1. Traumaherstel is alleen mogelijk binnen **consequent zorgzame relaties**.
2. Trauma moet worden begrepen vanuit het perspectief van de **ontwikkeling** van het kind en vanuit **ecologisch perspectief**.
3. Het hersteltraject bij trauma moet een **samenwerking** zijn.
4. Traumasensitieve praktijken zijn gebaseerd op **kinderrechten**.
5. De **taal** die we gebruiken rondom trauma bij kinderen moet herzien worden.



2. De menselijke reactie op trauma

Het tolerantievenster is een nuttig concept omdat:

- Het een eenvoudige tool is om de reactie op trauma en de impact van stress te begrijpen (ook voor kinderen zelf);
- Het voor compassie en begrip bij hulpverleners kan zorgen;
- Het ons eraan herinnert dat reacties van 'Hypo-arousal/onderprikkeling ook tekenen van overspanning (distress) zijn.

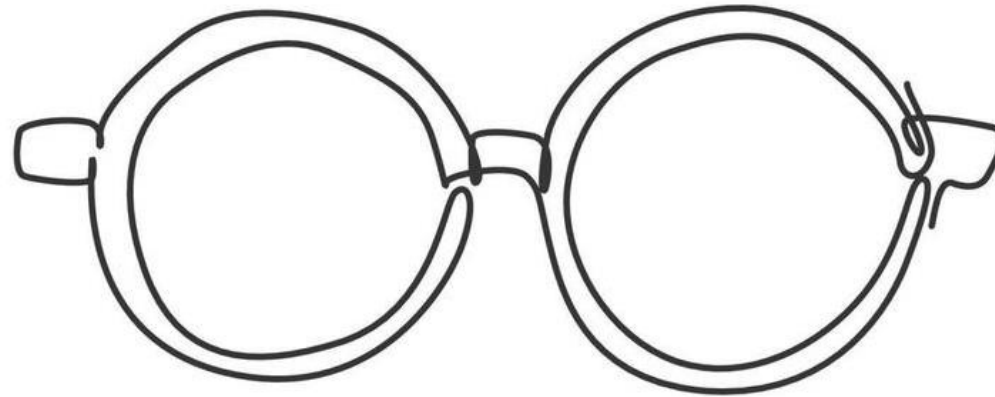
 helpt op een andere manier naar gedrag te kijken



2. Traumasensitiviteit



De traumasensitieve bril



De traumasensitieve bril

- Voorbij gedrag kijken en het gedrag niet veroordelen;
- Begrijpen dat gedrag een gevolg kan zijn van traumatische gebeurtenissen;
- Begrijpen dat trauma iedereen kan overkomen;
- Met empathie en begrip reageren op prikkelbaar gedrag.



3. Traumasensitiviteit

Basisprincipes

1. Traumaherstel is alleen mogelijk binnen **consequent zorgzame relaties**.
2. Trauma moet worden begrepen vanuit het perspectief van de **ontwikkeling** van het kind en vanuit **ecologisch perspectief**.
3. Het hersteltraject bij trauma moet een **samenwerking** zijn.
4. Traumasensitieve praktijken zijn gebaseerd op **kinderrechten**.
5. De **taal** die we gebruiken rondom trauma bij kinderen moet herzien worden.



3. Cultuursensitief werken met trauma



3. Cultuursensitief werken met trauma

Cultuur is van belang ihkv trauma

Wat is cultuursensitiviteit?

“het bewustzijn van het bestaan van culturele verschillen en gelijkenissen tussen mensen zonder hieraan waarde toe te kennen, het respecteren en accepteren van de ander, ook als wederzijds begrip moeilijk is”



3. Cultuursensitief werken met trauma

Wat is cultuursensitiviteit?

3 aspecten

- Attitude
- Kennis
- Vaardigheden

Levenslang proces



3. Cultuursensitief werken met trauma

Wat is cultuursensitiviteit?

ATTITUDE

- Cultureel bewustzijn
- Reflexiviteit
- Open houding en respectvolle nieuwsgierigheid



Wat is cultuursensitiviteit?

KENNIS

- Cultuur en achtergrond
- Ontwikkeling, persoonlijkheid en identiteit in cultureel perspectief
- Opbouwen van een vertrouwensrelatie en transparantie over wat je doet en waarom



3. Cultuursensitief werken met trauma

Wat is cultuursensitiviteit?

VAARDIGHEDEN

- Communicatie
- Communicatie rond culturele verschillen
- Shared decision making
- Zelfkritisch zijn
- Aanpassingsvermogen

- ...



3. Cultuursensitief werken met trauma

Omgaan met jonge nieuwkomers met traumatische ervaringen:

Eerst **R**eguleren,
Dan **R**elateren
En pas daarna **R**edeneren.

Bruce Perry, 2020





- Praktische gids: <https://www.sos-kinderdorpen.be/over-sos-kinderdorpen/downloads#onderzoeks-en-projectpublicaties>
- Appendix: <https://www.sos-kinderdorpen.be/over-sos-kinderdorpen/downloads#onderzoeks-en-projectpublicaties>
- Online module: <https://www.sos-kinderdorpen.be/verhalen/over-sos-kinderdorpen/volg-de-online-module-rond-trauma-sensitieve-zorg>



KLASSE

TIPS

Trauma: 8 tips voor een veilig klasklimaat

PROJACT

Zo help je vluchtelingen met trauma op school



Vluchtelingen en trauma 2.0

Een praktische syllabus voor CLB-medewerkers in cultuur- en traumasensitief werken met leerlingen met een vluchtverhaal



Projectteam Ondersteuning Trauma en Vluchtelingen Vlaanderen



- 8 tips voor een veilig klasklimaat: <https://www.klasse.be/136929/trauma-tips-veilige-klas/>
- Vluchtelingen met trauma op school: <https://www.klasse.be/136913/vluchtelingen-trauma-helpen-school/>
- De traumasensitieve school: <https://www.lannoo.be/nl/de-traumasensitieve-school>
- Vluchtelingen en trauma: [https://pro.g-o.be/blog/Documents/Trauma%20Syllabus%20\(eindversie\).pdf](https://pro.g-o.be/blog/Documents/Trauma%20Syllabus%20(eindversie).pdf)



Dankjewel!

Vragen?

Meer weten?

www.sos-kinderdorpen.be/projecten/trauma-sensitieve-zorg-voor-kinderen-de-nodige-aandacht-geven

h.weekers@sos-kinderdorpen.be

